

forhaabentlig en afgørende Del af de ekstraordinære Understøttelser falde væk. Men alligevel er jeg bange for, at Reduktionen i disse Udgifter ikke bliver meget mere end 190 Millioner. Ja, i Virkeligheden er jeg bange for, at Reduktionen bliver mindre endnu. Thi De maa huske paa, at Embedslønningerne vil melde sig; det bliver maaske ikke saa helt let at komme bort fra det ekstraordinære Tillæg. Yderligere kommer dertil, at Alderdomsforsorgen vil blive en Opgave, der skal løses endeligt, og ligeledes Børneopdragelsen. I et Europa, hvor Ungdommen er dræbt, vil man vogte over de Børn, der er tilbage. Endelig kan dertil komme Understøttelser til Erhvervs-livet, naar dette skal gennemgaa den Krise, som Overgangen fra Krigens til Fredens Økonomi betyder. Derfor hører jeg til dem, der ikke er sikre paa, at Udgifterne vil gaa mere end 175 Millioner tilbage, fra 382 til lidt over 200 Millioner. Det vil sige, at naar Indtægterne gaar 210 Millioner tilbage, og Udgifterne gaar 175 Millioner tilbage, saa vil der være et varende Deficit paa 35 Millioner, og det vil igen sige, at de nye Skatter skal lægges saaledes, at de giver mindst 35 Millioner under ordinære og deprimerede Forhold.

Disse 4 Krigsaars samlede Udgift har været over 1 000 Millioner. Hvis jeg tager 1918—19 med, saa vidt vi kan se, hvorledes det tegner, vil de 4 Krigsaar ikke koste meget mindre end $1\frac{1}{2}$ Milliard eller mere end hele Tiden fra 1900 til 1914. Det var der ingen, der drømte om før Krigen. Man vilde have troet, at vi maatte have en revolutionær Regering, noget, der var langt til Venstre for de Herrer Socialdemokrater; for at disse Udgifter skulde være mulige. Og dog er disse Udgifter paa $1\frac{1}{2}$ Milliard i 5 Aar vedtaget af alle Partier og baarne af Borgerne med ikke større Utilfredshed, end nu en Gang Faar har, naar de skal klippes, og uden at Samfundet er sunket i Knæ. Hemmeligheden ved det er for det første, at Landet har tjent noget ude fra, og for det andet, at Udgiftsstigningen jo blot er et Udtryk for en Prisniveau-stigning, der har ramt for saa vidt alle, ikke blot i Udgifter, men ogsaa i Indtægter, og endelig for det tredje, at de Understøttelser, der har været, har været væsentlig Regres, Oprejsning for den Omfordeling af Indtægter, som Varelagnes og de frembragte Varers Prisstigning har forarsaget. Derfor maa jeg have Lov til at sige, at helt galt har vor Statsøkonomi under Krigen ikke været. Det er ganske vist meget at skyldte 600 Millioner Kr. væk,

men alt i alt har det dog ikke været værre, end at naar man tænker paa vore stakkels 600 Mill. og paa, at Europas offentlige Gæld, Rigs-, Stats- og Kommunegæld udgør en Billion Kr. — et Ettal efterfulgt af 12 Nuller — kan man alligevel sige: Med Sorgen og Klagen hold Maade!

Men den Statsgæld, vi har, vil jo — det vil jeg gerne straks sige — rimeligvis stige. Den vil gøre det, dels fordi der allerede er optaget Laan, som opføres paa næste Aars Regnskab, dels fordi Ministeriet jo har antydet nye Laan, saaledes at vi kommer op til 700 Mill. Kr., og der kan jo indtræde ekstraordinære Forhold, saaledes at Gælden meget godt kan komme op paa 1 Milliard. Og kommer vi op paa 1 Milliard, ja mine Herrer, saa har vi naaet Maksimum af det, synes jeg da, som vi kan bære.

Jeg skal tillade mig at gaa bort fra det finansielle og gøre et Par Bemærkninger om den Tilstand, vi lever i. Det Problem, vi staar overfor, er Resten af Krigen, Overgangsperioden og den nye Tilstand. Straks efter Freden vil der jo komme mange Tilførsler til Europa, men jeg tror, de vil blive slugt af Mitteleuropa. Mitteleuropa vil staa truende, ikke, som saa mange siger, som Sælger af sine Varer — det vil ikke true vor Industri paa den Maade —, men som Køber af vore Raavarer. Derfor vil jeg opfordre det høje Ting og den høje Regering til at være klar paa, at de Udførselsforbud, vi har nu, i alt Fald det første halve Aar efter Freden maa fastholdes, ja, rimeligvis skærpes, ellers bliver Landet damptrawlet for Raamaterialer. Den Forsendelse af Korn og andre Levnedsmidler til Norge og Sverige, vi har begyndt, vil jo efter Overenskomsten blive fortsat. Der har ganske vist fra enkelte Sider været nogen Kritik heraf, men denne Kritik har selvfølgelig ikke været Udtryk, jeg tror ikke en Gang for, hvad vore Landbrugere mener. F. Eks. i det Aar, hvor Forholdet har været mest kritiseret, avlede vi 2 Mill. Tons og sendte, tror jeg, 30 000 Tons eller $1\frac{1}{2}$ pCt. til Sverige og Norge, med andre Ord, noget, som ikke er værd at tale om. Og jeg vil gerne have Lov til at sige og understrege her, at jeg i alt Fald for mit Vedkommende er glad ved denne Vareudveksling, hvorved vi paa afgørende Maade har kunnet hjælpe Sverige og Norge, thi jeg tror, at Skandinavismen skal bygges, ikke paa smukke Ord, ja, ikke en Gang paa en virkelig storpolitisk Aktion fra nogen Side, men den skal forberedes ganske langsomt, i mange Aar, ved velvillige Handlinger og ved Forstaaelsen af, at vi har